Anne Ve Babamıza Karşı Sorumluluklar
Gönderen Kadir Hatipoglu - Eylül 01 2022 01:00:00

وَالَّذِى
قَالَ
لِوَالِدَيْهِ اُفٍّ
لَكُمَآ
اَتَعِدَانِنِى اَنْ
اُخْرَجَ
وَقَدْ
خَلَتِ
الْقُرُونُ
مِنْ قَبْلِى
وَهُمَا
يَسْتَغِيثَانِ اللهَ
وَيْلَكَ
اَمِنْ اِنَّ
وَعْدَ اللهِ
حَقٌّ
فَيَقُولُ
مَا هَذَآ
اِلاَّ
اَسَاطِيرُ
اْلاَوَّلِينَ   "Anne ve babasına; 'Öf size! Benden önce nice nesiller gelip geçmiş iken,beni tekrar diriltilecek olmakla mı tehdit ediyorsunuz?' diyen kimseye onlar Allah'a sığınarak, 'Yazıklar olsun sana! İman et, Allah'ın vaadi gerçektir' diyorlar, o da, 'Bu, eskilerin masallarından başka bir şey değildir' diyordu." (Ahkâf, 46/17)
            Ailenin temel unsuru anne-babadır. Bilindiği gibi korunması gereken beş şeyden biri de, neslin devamının sağlanmasıdır. Anne, hamilelik devresinde dokuz ay bedeninde yavrusunu şefkatle taşır, o devrede pek çok güçlükle karşılaşır, bütün bu güçlüklere göğüs gererek çocuğunu dünyaya getirir. Çok zayıf bir o kadar da bakıma muhtaç olan bebeği için, uykusundan, yemesinden ve içmesinden feragat eder. Yemezler yedirirler, giymezler giydirirler. Çocuklarının bir yeri ağrısa, onlar daha fazla üzüntü çekerler. Kendi

rahatlarından önce çocuklarının rahatını temin ederler. Aile içindeki bireylerin hak ve sorumlulukları karşılıklı olmakla birlikte çocukların ebeveyne karşı sorumluluklarını şöyle sıralayabiliriz: 1.
Anne-babalarımıza karşı en önemli görevlerimiz onlara iyi muamele etmek ve onlarla sevgi ve saygıya dayalı olarak güzel geçinmektir. Bizi dünyaya getirmeye sebep olan ebeveynin haram olmayan her türlü talebini yerine getirmenin Allah’ın rızasını kazanmamıza vesile olduğunu bilmemiz gerekir. Nitekim sevgili Peygamberimiz (s.a.s) şöyle buyurmuştur:
            “Anne-babası veya her ikisinden birisi yanında ihtiyarladığı hâlde, Cennet’e giremeyip Cehenneme giden kimseye yazıklar olsun” (Müslim, “Birr", 9).
2.   Anne-babaya iyi davranmak
وَقَضَى
رَبُّكَ
اَلاَّ
تَعْبُدُوا
اِلاَّ
اِيَّاهُ
وَبِالْوَال&#16
16;دَيْنِ
اِحْسَانًا
اِمَّا
يَبْلُغَنَّ
عِنْدَكَ
الْكِبَرَ
اَحَدُهُمَا
اَوْ
كِلاَهُمَا
فَلاَ تَقُلْ
لَهُمَا
اُفٍّ وَلاَ
تَنْهَرْهُم&#16
14;ا وَقُلْ
لَهُمَا
قَوْلاً
كَرِيمًا

"Çünkü Rabbin, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi ve anaya-babaya iyilik etmenizi buyurmuştur. Eğer onlardan biri, veya her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ererse, onlara öf bile deme, azarlama onları ve onlara güzel ve iyi söz söyle." (İsrâ, 17/23)
وَاخْفِضْ
لَهُمَا
جَنَاحَ
الذُّلِّ
مِنَ
الرَّحْمَةِ
وَقُلْ

رَّبِّ
ارْحَمْهُمَ&#15
75; كَمَا
رَبَّيَانِى
صَغِيرًا
           "İkisine karşı da merhametle kol kanat ger, mütevazi ol ve ya Rabbi de: “Onlar çocukluğumda beni nasıl büyütüp yetiştirdi-lerse, sen de onlara öylece merhamet et!” (İsrâ, 17/24) وعنه رضي
اللَّه عنه
قال : جَاءَ
رَجُلٌ إلى
رسول اللَّه
صَلّى اللهُ
عَلَيْهِ
وسَلَّم فقال :
يا رسول
اللَّه مَنْ
أَحَقُّ
النَّاسِ
بحُسنِ
صَحَابَتي ؟
قال : « أُمُّك »
قال : ثُمَّ منْ
؟ قال: «
أُمُّكَ » قال :
ثُمَّ مَنْ ؟
قال : « أُمُّكَ
» قال : ثُمَّ
مَنْ ؟ قال : «
أَبُوكَ »
متفقٌ عليه .
وفي رواية : يا
رسول اللَّه
مَنْ أَحَقُّ
الناس
بِحُسْن
الصُّحْبةِ ؟
قال : « أُمُّكَ
ثُمَّ
أُمُّكَ ،
ثُمَّ
أُمُّكَ ،
ثمَّ أَباكَ ،
ثُمَّ
أَدْنَاكَ
أَدْنَاكَ » .
« والصَّحابة

» بمعنى :
الصُّحبةِ .
وقوله : « ثُمَّ
أباك » هَكَذا
هو منصوب
بفعلٍ
محذوفٍ، أي ثم
برَّ أَباك
وفي رواية : «
ثُمَّ
أَبُوكَ »
            Ebû
Hüreyre radıyallahu anh şöyle dedi: Bir adam Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e gelerek: - Kendisine en iyi davranmam gereken kimdir? diye sordu. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: - “Anan!” buyurdu. Adam: - Ondan sonra kimdir? diye sordu. - “Anan!” buyurdu. Adam tekrar: - Ondan sonra kim gelir? diye sordu. - “Anan!” dedi. Adam tekrar: - Sonra kim gelir? diye sordu. Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem: - “Baban!” cevabını verdi.   (Buhârî, Edeb 2; Müslim, Birr 1. Ayrıca bk. İbni Mâce, Vesâyâ 4; Ebû Dâvûd, Edeb 120; Tirmizî, Birr 1)
            Bir rivayete göre o adam: - Ey Allah’ın Resûlü! Kendisine en iyi davranılması gereken kimdir? diye sordu. Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem: - “Anan, sonra anan, daha sonra yine anan, sonra baban, sonra da sana en yakın olan akraban” buyurdu. (Müslim, Birr 2) 3.
Günlük maddî-manevi ihtiyaçlarını karşılamak ve gidermek. Anne baba muhtaç durumda iseler evladın onların ihtiyaçlarını karşılaması ahlaki olduğu kadar dinen hukuki bir sorumluktur
يَسْئَلُونَ&#16
03;َ مَاذَا
يُنْفِقُونَ
قُلْ مَآ
اَنْفَقْتُم&#16
18; مِنْ خَيْرٍ
فَلِلْوَالِ&#15
83;َيْنِ
وَاْلاَقْرَ&#15
76;ِينَ
وَالْيَتَام&#16
14;ى
وَالْمَسَاك&#16
16;ينِ وَابْنِ
السَّبِيلِ
وَمَا
تَفْعَلُوا
مِنْ خَيْرٍ
فَاِنَّ
اللهَ بِهِ

عَلِيمٌ
             "Başkaları için ne harcayacaklarını sana soruyorlar. De ki: “İyilik ve hayır umarak yapacağınız harcama, öncelikle ana babanız, yakın akraba-nız, yetimler, yoksullar ve yolda kalanlar içindir. Siz her ne iyilik yaparsanız, mutlaka Allah onu çok iyi bilir.” (Bakara, 2/215). Nasıl ki biz küçükken her ihtiyacımızı karşılayan ebeveynimiz, muhtaç duruma geldiklerinde bizim de onlara aynı sevgiyi geri vermemiz bir erdemlik ifadesi, bir ahlak ve bir şükran borcumuzdur.
4.   Saygılı davranmaktır. Bizim örf ve adetimize göre büyüklere saygı, küçüklere karşı sevgi göstermek esastır. Peygamberimiz (s.a.s) anne-babaya saygısızlığı büyük günahlardan saymıştır: وعن أبي
 بكرةَ
نُفيْع بنِ
الحارثِ رضي
اللَّه عنه
قال : قال رسولُ
اللَّه صَلّى
اللهُ
عَلَيْهِ
وسَلَّم :
«أَلا
أُنَبِّئُكم&#16
18; بِأكْبَرِ
الْكَبائِرِ
؟ » ثلاثاً
قُلنا : بلَى يا
رسولَ اللَّه :
قال : «
الإِشْراكُ
بِاللَّهِ،
وعُقُوقُ
الْوالِديْن
» وكان
مُتَّكِئاً
فَجلَسَ ،
فقال:«أَلا
وقوْلُ
الزُّورِ
وشهادُة
الزُّورِ »
فَما زَال
يكَرِّرُهَا
حتَّى قُلنَا :
ليْتهُ سكتْ .
متفق عليه
           Ebû Bekre Nüfey İbni Hâris radıyallahu anh’den rivayet edildiğine göre

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: - “Büyük günahların en ağırını size haber vereyim mi?” diye üç defa sordu. Biz de: - Evet, yâ Resûlallah, dedik. Resûl-i Ekrem: - “Allah’a şirk koşmak, ana babaya itaatsizlik etmek” buyurduktan sonra, yaslandığı yerden doğrulup oturdu ve “İyi dinleyin, bir de yalan söylemek ve yalancı şâhitlik yapmak” buyurdu. Bu sözü durmadan tekrarladı. Daha fazla üzülmesini istemediğimiz için keşke sussa, diye arzu ettik. (Buhârî, Şehâdât 10, Edeb 6, İsti’zân 35, İstitâbe 1; Müslim, Îmân 143. Ayrıca bk. Tirmizî, Şehâdât 3, Birr 4, Tefsîru sûre (4) 5) 6.   Uygun olmayan söz söylememek ve onları incitecek her türlü ifadelerden mümkün mertebe uzak kalmaktır. Çünkü ebeveyne kötü davranmak haram olduğu gibi, onlara kötü söz söylenmesine sebep olmak da haramdır. Allah’ın, فَلاَ تَقُلْ لَهُمَا اُفٍّ وَلاَ تَنْهَرْهُمَا   “Onlara öf dahi demeyin" emrine ilaveten Peygamberimiz (s.a.s); وعنه أَن رسول اللَّه صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم قال : « مِنَ الْكبائِرِ شتْمُ الرَّجلِ والِدَيْهِ ،» قالوا : يا رسولَ اللَّه وهَلْ يشْتُمُ الرَّجُلُ والِديْهِ ؟، قاـل : « نَعمْ ، يَسُبُّ أَبا الرَّجُلِ، فيسُبُّ أَباه ، ويسُبُّ أُمَّهُ ، فَيسُبُّ أُمَّهُ » متفقٌ عليه . وفي روايـةٍ : « إِنَّ مِنْ

أَكْبرِ
الكبائِرِ
أَنْ يلْعنَ
الرَّجُلُ
والِدَيْهِ ،
» قيل : يا رسـول
اللَّهِ
كيْفَ يلْعنُ
الرجُلُ
والِديْهِ ؟،
قال : « يسُبُّ
أَبا
الرَّجُل ،
فَيسُبُّ
أَبَاهُ ،
وَيَسبُّ
أُمَّه ،
فيسُبُّ
أُمَّهُ».
           Abdullah İbni Amr İbni Âs radıyallahü anhümâ’dan rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: - “Bir kimsenin kendi ana babasına sövmesi büyük günahlardandır” buyurmuştu. Ashâb-ı kirâm: - Yâ Resûlallah! İnsan kendi ana babasına hiç söver mi? deyince: - “Evet, tutar birinin babasına söver, o da onun babasına söver. Birinin anasına söver, o da onun anasına söver” buyurdu. Müslim, Îmân 146. Ayrıca bk. Tirmizî, Birr 4 Başka bir rivayete göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: - “İnsanın kendi ana babasına lânet etmesi en büyük günahlardandır” buyurmuştu. Ashâb-ı kirâm: - “Yâ Resûlallah! Bir kimse kendi ana babasına nasıl söver?” deyince: - “Birinin babasına söver, o da onun babasına söver. Adamın anasına söver, o da onun anasına söver” buyurdu. Buhârî, Edeb 4. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 120
 7.   Öldüklerinde hayırla anmak, dua etmek رَبَّنَا
اغْفِرْ لِى
وَلِوَالِدَىَّ
وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ
يَقُومُ
الْحِسَابُ
           "Hesabın görüleceği gün beni, anamı, babamı ve bütün müminleri bağışla." (İbrahim, 14/41).
           Nevzat OKUMUŞ

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler